

ชายผ้าสีดา (*Platecerium coronarium* (J. Koenig ex O. F. Müll.) Desv.)
พันธุ์สุพิชฌาย์ (Supicha)

ผู้ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน

ชื่อ-สกุล นางสาวสุพิชฌาย์ ชัยบุญชนะเกียรติ
ที่อยู่ 36/2 หมู่ 3 ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี รหัสไปรษณีย์ 22150
โทรศัพท์ 089-159-5876

แหล่งที่มาและประวัติพันธุ์

เมื่อปี พ.ศ. 2549 ได้นำสปอร์ชายผ้าสีดามาขยายพันธุ์ โดยการเพาะสปอร์ โดยมีขั้นตอนในการเพาะสปอร์ ดังนี้ 1. นำพีทมอสใส่ตะกร้าพลาสติกและรดน้ำให้ชุ่ม 2. นำสปอร์ชายผ้าสีดาที่เตรียมไว้โรยบนพีทมอส 3. สเปรย์น้ำให้สปอร์กระจายตัว 4. หุ้มตะกร้าด้วยพลาสติกและนำไปไว้ในที่แสงแดดรำไร ไม่ร้อนจนเกินไป ประมาณ 1 เดือน จะเริ่มงอกเป็นโพรทอลล์ (prothallus) และพัฒนาเป็นใบจริง จึงแยกเป็นต้นเดี่ยว และใช้ถุงพลาสติกหุ้มเพื่อควบคุมความชื้น รวมระยะเวลาในการเพาะสปอร์จนถึงการย้ายปลูกลงกระถางประมาณ 18 เดือน หลังจากนั้น ทำการคัดพันธุ์ ซึ่งพบว่ามีเพียงต้นเดียวที่มีลักษณะแตกต่างจากต้นอื่นที่ใบชาย คือมีลักษณะบิดเป็นเกลียว จึงได้คัดแยกเพื่อดูการเปลี่ยนแปลง เมื่อต้นที่คัดแยกไว้มีอายุประมาณ 3 ปี และมีการสร้างกลุ่มอับสปอร์ (sorus) จึงได้นำสปอร์มาเพาะขยายพันธุ์ ในรุ่นต่อมาปรากฏมีลักษณะเด่นเหมือนต้นแม่ทุกต้น คือที่กาบใบ และใบชายมีขนหนา ใบชายมีลักษณะบิดเป็นเกลียว รวมใช้เวลาในการปลูกและศึกษาชายผ้าสีดาพันธุ์ดังกล่าวเป็นเวลา 6 ปี พันธุ์จึงมีความคงตัว และมีลักษณะแตกต่างจากชายผ้าสีดาโดยทั่วไป

ลักษณะประจำพันธุ์ทางพฤกษศาสตร์

ชนิด/ประเภท ชื่อไทย ชายผ้าสีดา (ห่อข้าวสีดา) ชื่อวิทยาศาสตร์ *Platecerium coronarium* (J. Koenig ex O. F. Müll.) Desv. วงศ์ Polypodiaceae เฟินอิงอาศัย

ต้น ลำต้นทอดนอน สั้น เป็นกอ ทอดเลื้อยเป็นกระจุก ไม่มีเนื้อไม้ มีเกล็ดแบบรูปโล่ (peltate scale) ปกคลุมลำต้น

ใบ ใบแบบทวิสัณฐาน (dimorphism) คือใบไม่สร้างสปอร์ (sterile frond) และใบสร้างสปอร์ (fertile frond) มีลักษณะสัณฐานต่างกัน ใบไม่สร้างสปอร์ เป็นใบเดี่ยว แผ่นกว้างตั้งขึ้น (ใบกาบ) สูงได้ถึง 1 เมตร ใบแตกแขนงเป็นสองแฉก (dichotomous branching) 3 - 4 ครั้ง ปลายใบมน ใบหนา เหนียว เส้นใบหลักแยกสองแฉก (dichotomous venation) เป็น เส้น หนู น สี ด า เส้นใบย่อยแบบร่างแห (reticulate/anastomosing) มีขนรูปดาว (stellate hair) สีขาวปกคลุม ใบสร้างสปอร์เป็นใบเดี่ยว เป็นแผ่นแคบห้อยลง (ใบชาย) ยาวได้ถึง 1 เมตร ใบแตกแขนงเป็นสองแฉก

- 5 – 6 ครั้ง ปลายใบม้วนงอปิดเป็นเกลียว ใบหนา เหนียว เส้นใบหลักแยกสองแฉก เป็น
 สันนูนสีดำ เส้นใบย่อยแบบร่างแห เห็นไม่ชัดเจน มีขนรูปดาวสีขาวปกคลุม
- อับสปอร์** สร้างที่ปลายใบบริเวณหลังใบของใบสร้างสปอร์ มีลักษณะเป็นรูปร่างกลม หรือครึ่งวงกลม
 ไม่มีเยื่อคลุมกลุ่มอับสปอร์ (indusium) สปอร์รูปถั่วแบบรอยเชื่อมเดียว (monolete)
- ลักษณะเด่น** ใบไม่สร้างสปอร์ (ใบชาย) บริเวณปลายใบม้วนงอปิดเป็นเกลียว

ชายผ้าสีดำพันธุ์สุพิชฌาย์ (Supicha)